

Research article

Effect of Coach-Athlete Relationship on Athlete Burnout

Yunus Emre BUYUKBASMACI¹,

¹Karamanoglu Mehmetbey University- Faculty of Applied Science, Recreation Management, Karaman

ARTICLE INFO

Article history:

Received: 22 November 2024

Received in revised form: 11 December 2024

Accepted: 25 December 2024

Available online: 30 December 2024

Keywords

Coach

Athlete

Communication

Burnout

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the effect of coach-athlete relationship on athlete burnout. In the study, the "Athlete Burnout Scale" and the "Coach-Athlete Relationship Inventory" were used as data collection tools. The samples of the research were determined by the method of "Objective Sampling", one of the methods of sampling without probabilities. The surveys were conducted by giving the necessary time to the athletes accompanied by a coach, images were taken during the survey implementation phase. A total of 227 athletes participated in the study. The data were analyzed with the SPSS program. According to the results obtained after the "normality test" was performed in the analysis of the data; "descriptive statistics", "correlation" and "regression" analyses were performed. The H0 and H1 hypotheses established before the study were tested. As a result of the research, a high level of relationship between coach-athlete relationship scores and athlete burnout scores was determined in a negative direction.

DOI:

<https://doi.org/10.55376/ijtsep.1590008>

Araştırma makalesi

Antrenör Sporcu İlişkisinin Sporcu Tükenmişliğine Etkisi

Yunus Emre Büyükbasmacı¹

² Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi- Uygulamalı Bilimler Fakültesi, Rekreasyon Yönetimi Bölümü, Karaman

MAKALE BİLGİSİ

Makale geçmişi:

Gönderim: 22 Kasım 2024

Düzeltilme: 11 Aralık 2024

Kabul: 25 Aralık 2024

Online yayınlama: 30 Aralık 2024

Anahtar kelimeler

Antrenör

Sporcu

İletişim

Tükenmişlik

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, antrenör ile sporcu ilişkisinin sporcu tükenmişliğine olan etkisini incelemektir. Çalışmada veri toplama aracı olarak, "Sporcu Tükenmişlik Ölçeği" ile "Antrenör-Sporcu İlişkisi Envanteri" kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemi olasılıksız örneklem seçim tekniklerinden "Amaçsal Örneklem" yöntemiyle belirlenmiştir. Anketler bir antrenör eşliğinde sporculara gerekli süreler verilerek gerçekleştirilmiş, uygulama aşaması görüntüleri alınmıştır. Araştırmaya toplam 227 sporcu katılmıştır. Veriler SPSS programı ile çözümlenmiştir. Verilerin analizinde "normallik testi" gerçekleştirildikten sonra elde edilen sonuçlara göre; "tanımlayıcı istatistik", "korelasyon" ve "regresyon" analizleri gerçekleştirilmiştir. Çalışma öncesinde kurulan H0 ve H1 hipotezi test edilmiştir. Araştırma sonucunda antrenör sporcu ilişkisi puanları ile sporcu tükenmişlik puanları arasında olumsuz yönde yüksek düzeyde bir ilişki belirlenmiştir.

Giriş

Antrenörler, sürekli sporcular ile iletişim içerisinde olan, onların fizyolojik ve duygusal açıdan tanıyan ve ihtiyaçlarını karşılayan, performansını yöneten kişi konumundadır (Çalışkan, 2001). Spor alanında ortaya konan son bilgileri takip ederek kendi deneyleri ile birleştiren ve bunları sporculara aktaran kişilere antrenör denir (Alper, 1998). Sporcular ne kadar becerikli ve yüksek motivasyona sahip olsa da başarılı olabilmesi için mutlaka bir antrenörün desteğine ihtiyaç duymaktadır. Sporcular, sporculuk yaşamı boyunca sürekli olarak iletişim içerisinde bulunduğu antrenöründen, sportif performans konusunda olduğu gibi sosyal yaşam ve kişisel problemlerinde, antrenörünün kendisine destek olmasını arzu edebilir (Güzel, 2008). Her iki taraf içinde beklentiler ve bu beklentilerin karşılanma oranları antrenör ve sporcu ilişkisini oluşturmaktadır.

Antrenör ile sporcu ilişkisinde etkili iletişim kurmak, pozitif ilişki kurmak sporcuların motivasyonu, psikososyal ve fiziksel performansı açısından önemli bir unsurdur (Jowett ve Cockerill, 2003). Weinberg ve Gould'a göre (2015), antrenör-sporcu ilişkisi uzun vadeli başarılar için önemli faktörler arasındadır. Çünkü antrenör ve sporcu ilişkisinde başarılı etkileşim arttığında beceriler de gelişmektedir (Altıntaş ve ark., 2013). Antrenör ve sporcu ilişkisinin yetersiz kalması veya negatif seyretmesi de çeşitli sorunları beraber getirebilmektedir. Öyle ki antrenör ve sporcu arasında iletişim, güven, saygı, açıklık ve dürüstlük, motivasyon, kişiselleştirme, profesyonellik olguları ölçülü olmaz ise sağlıklı bir antrenör sporcu ilişkisi ortamından bahsedilemeyebilir. Spor psikolojisinin ilgilendiği 14 farklı konu vardır. Bunlar; motivasyon, konsantrasyon, öfke, stres ve kaygı, prososyal ve antisosyal, tükenmişlik, iletişim, zihinsel dayanıklılık, mükemmeliyetçilik, sosyotropik-otonomik kişilik, öz saygı, narsisizm, öz güven ve duygusal zekâdır (Büyükbasmacı, 2023). Antrenör ve sporcu ilişkisi sağlıklı olmadığı durumlarda bu konuların herhangi birinde sorun yaşanma ihtimali yükselmektedir. Bu çalışmanın amaçlarından birisi ise antrenör ve sporcu ilişkisinin bu konulardan birisi olan tükenmişliğe olan etkisinin yönü ve boyutunun incelenmesidir.

Sporcu tükenmişliği spora katılım konusunda kişileri olumsuz etkileyen duygusal tepki olarak ifade edilmektedir (Hanin, 2012). Bir diğer ifadeyle sporcu tükenmesi; fiziksel ve psikolojik değerler gözüyle bakıldığında, fiziksel eylemlerde istemsizlik ve eylem sonrası fiziksel aktiviteden zevk alamama durumu olarak tanımlanmaktadır (Cox, 2007; Raedeke ve Smith, 2001). Sporda tükenmişlik ile ilgili gerçekleştirilen araştırmalar incelendiğinde, tükenmişlik

duygusunun sporcu performansını olumsuz yönde etkilediğini belirlenmiştir (Cremades, 2011). Antrenörler tükenmişlik durumuna düşen yetenekli sporcuların kendilerini sosyal yaşam alanlarından geri durdukları ve performanslarının düşüşe geçtiğini, yeteneklerine rağmen sporu erken yaşta bırakmak zorunda kaldıklarını belirtmişlerdir (Henschen ve ark., 1992). Sporcularda tükenmişlik durumu o kadar yaygındır ki araştırmalara göre bu oran en az %10 oranındadır (Chen ve Kee, 2008; Madigan ve ark., 2018; Raedeke ve Smith, 2004). Tükenmişlik duygusu çok geniş kapsamlı psikofizyolojik bir durumdur, kişilerde aşırı yoğun stres, fizyolojik sebepler, çevresel ve psikolojik etkenler sporcularda tükenmişliğe sebebiyet verebilir (Bicalho, 2018). Bu çalışmada ise antrenör ve sporcu ilişkisinin olumlu veya olumsuz seyretmesi sporcularda tükenmişlik düzeyi etkilemekte midir, sorusuna cevap bulmak için hazırlanmıştır.

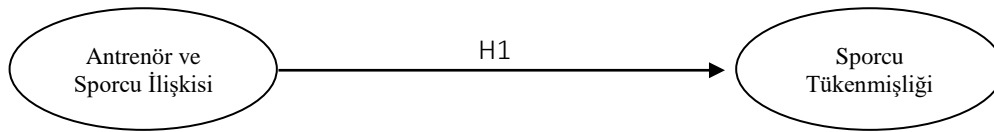
Yöntem

Bu araştırma nicel araştırma modellerinden anket tekniği kullanılarak hazırlanmış bir bağıntısal model çalışmasıdır. Bağıntısal modelle gerçekleştirilen araştırmalarda, araştırma probleminde yer alan iki ya da daha fazla değişkene ilişkin olarak örneklemden katılımcılardan veri toplanır ve istatistiksel tekniklerle değişkenler arasında bir bağıntı olup olmadığı belirlenir (Dinçer, 2020).

Araştırma Modeli

Bu başlık altında çalışma modeli şemasına yer verilmiştir.

Şekil 1. Çalışmanın Modeli

Araştırmanın Hipotezleri

1. H^0 : Antrenör sporcu ilişkisi ile tükenmişlik algıları arasında anlamlı düzeyde bir ilişki yoktur.

1. H^1 : Antrenör sporcu ilişkisi ile tükenmişlik algıları arasında anlamlı düzeyde bir ilişki vardır.

Araştırmanın Problem Cümlesi ve Alt Problemleri

1: Antrenör sporcu ilişkisi algısı ile sporcu tükenmişlik düzeyi arasında bir etki bulunmakta mıdır?

1.1; Antrenör sporcu ilişkisi algısı ile sporcu tükenmişlik algısı arasında negatif yönlü bir ilişki bulunmakta mıdır?

Araştırma Grubu

Bu çalışmanın evrenini İstanbul ilinde spor yaşamına devam eden amatör sporcular oluşturmaktadır. Örnekleme ise olasılıksız örneklem seçim modellerinden "Amaçsal (Monografik) ve Teorik Örneklem Seçim Tekniği" ile belirlenen; Bahçelievler Soğanlı, Beykoz 1908 A.Ş., Tuna Spor çeşitli yaş grubu sporcuları oluşturmuştur.

Araştırmanın çalışma grubunu; futbol branşında Bahçelievler Soğanlı Olimpikspor U-14, U-16, U-15/A ve U-17/A sporcuları, Beykoz 1908 A.Ş. U-13, U-15/B, U-15/B, U-18 sporcuları, Tuna Spor U13, U14, U16, U17/A ve U15/B ve sporcuları oluşturmuştur. Çalışma örnekleme, çalışmanın zamansal sınırlılıkları neticesinde Bahçelievler Soğanlı, Beykoz 1908 A.Ş., Tuna Spor sporcuları ile sınırlı tutulmuştur.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veri toplama araçları olarak "Sporcu Tükenmişlik Ölçeği" ile "Antrenör-Sporcu İlişkisi Envanteri" kullanılmıştır.

Sporcu Tükenmişlik Ölçeği

"Sporcu tükenmişlik ölçeği" Raedeke ve Smith (2001) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışmaları ise Kelecek, Kara, Çetinkalp ve Aşçı (2016) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçek 5'li likert tipinde hazırlanmıştır. Ölçek üç alt boyut ve 13 sorudan oluşmaktadır. İç tutarlık katsayıları 0,68 ile 0,86 arasında değiştiği ifade edilmiştir (Kelecek ve ark., 2016). Bu değerler kabul edilebilir ve yüksek güvenilirlik değerleri içerisinde yer aldığı için bu çalışmada kullanılmasında bir sakınca görülmemiştir.

Antrenör-Sporcu İlişkisi Envanteri

"Antrenör-sporcu ilişkisi envanteri" Jowett ve Ntoumanis (2004) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlama çalışmaları ise Altıntaş, Kazak Çetinkalp ve Aşçı (2012)

tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin antrenör-sporcu ve sporcu-antrenör şeklinde olmak üzere toplam iki farklı formu bulunmaktadır. Bu araştırmada sporcu merkezli olan 7'li likert tipinde hazırlanmış, 11 soruluk sporcu-antrenör ilişkisi formu kullanılmıştır. Ölçeğin 3 alt boyutu (yakınlık, bağlılık ve tamamlayıcılık) bulunmaktadır. Alt boyutların cronbach alpha güvenirlik değerleri incelendiğinde; yakınlık ,89, bağlılık ,88 ve tamamlayıcılık alt boyutu için ,74, olarak tespit edilmiştir. Ölçeğin genel cronbach alpha güvenirlik değeri ise ,93 olarak bulunmuştur (Altıntaş ve ark., 2012). Bu değer yüksek güvenirlik değerleri içerisindedir.

Verilerin Analizi

Verilerin analiz sürecinde SPSS programı tercih edilmiştir. İlk olarak normallik testi gerçekleştirilmiştir. Verilerin normal dağılım gösterdiği görülmüş, analizlerinde parametrik test yöntemleri tercih edilmiştir. Sonrasında sırasıyla tanımlayıcı istatistik analizi, antrenör sporcu ilişkisi ve sporcu tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkinin yön ve düzeyini tespit etmek amacıyla "Pearson Korelasyon" analizi, neden sonuç ilişkisini ortaya koymak amacıyla "Regresyon" analizi uygulanmıştır.

Bulgular

Tablo 1. Normallik Testi Bulguları

Sporcu Tükenmişlik	Çarpıklık	,648	,162
	Basıklık	-1,488	,322
Antrenör-Sporcu İlişkisi	Çarpıklık	-,016	,162
	Basıklık	-1,513	,322

Skewness ve Kurtosis (çarpıklık ve basıklık) değerleri -2 ile +2 arasında değer alan değişkenler normal dağılım gösterdiği varsayılmıştır (George ve Mallery, 2010). Buna göre; "Antrenör-Sporcu İlişkisi Envanteri" ve "Sporcu Tükenmişlik Ölçeği" değerlerinin normal dağılım göstermiş, parametrik test yöntemleri kullanılmıştır.

Tablo 2. Sporcu Tükenmişlik ve Antrenör-Sporcu İlişkisi Ölçeğine Ait Tanımlayıcı İstatistik Bulguları

	N	Ort	Ss
Sporcu Tükenmişlik	227	31,3216	2,621
Antrenör-Sporcu İlişkisi	227	57,0881	8,200

Tablo 2’de antrenör-sporcu ilişkisi ve sporcu tükenmişlik algılarını gösteren tanımlayıcı istatistik bulguları incelendiğinde, sporcu tükenmişlik 2,621 standart sapma ile 31,321 puan, antrenör sporcu ilişkisi 2,621 standart sapma ile 57,088 puan şeklinde belirlenmiştir.

Tablo 3. Antrenör-Sporcu İlişkisi ve Sporcu Tükenmişliği İlişkisine Ait Korelasyon Analizi

		Sporcu Tükenmişlik
Antrenör Sporcu İlişkisi	Pearson Korelasyon	-,672**
	P	,000

Tablo 3’te yapılan korelasyon analizi sonucunda, antrenör sporcu ilişkisi ve sporcu tükenmişlik algıları arasında, olumsuz yönlü yüksek düzeyde bir ilişki tespit edilmiştir.

Tablo 4. Antrenör-Sporcu İlişkisi ve Sporcu Tükenmişliği İlişkisine Ait Regresyon Analizi

Model						
Model	R	R Kare	Düzeltilmiş R Square	Std. Tahmin Hatası		
1	-,672 ^a	,604	,602	1,65350		
Anova						
Model		Karelerin Toplamı	df	Ortalama Kare	F	P.
1	Regresyon	938,361	1	938,361	343,212	,000 ^b
	Kalan	615,163	227	2,734		
Coefficients						
Model		Standartlaştırılmamış Katsayılar		Standart Katsayılar	t	P
		B	Std. Hata	Beta		
1	(Katsayı)	45,507	,774		58,831	,000
	Antrenör Sporcu İlişkisi	,248	,013	-,672	18,526	,000

Tablo 4’te gerçekleştirilen regresyon analizi sonucunda, antrenör sporcu ilişkisi ve sporcu tükenmişlik algıları arasında, istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir etki bulunmuştur. Antrenör-sporcu ilişkisi algı düzeyi, sporcu tükenmişlik algısını %60,4 oranında yordamaktadır.

Tartışma ve Sonuç

Araştırmada ilk olarak; antrenör-sporcu ilişkisi ve sporcu tükenmişlik algılarını gösteren tanımlayıcı istatistik bulguları incelendiğinde, sporcu tükenmişlik 2,621 standart sapma ile 31,321 puan, antrenör sporcu ilişkisi 2,621 standart sapma ile 57,088 puan şeklinde belirlenmiştir. Antrenör-sporcu ilişkisi ve sporcu tükenmişlik algıları arasındaki korelasyon katsayıları incelendiğinde antrenör sporcu ilişkisi ve sporcu tükenmişlik algıları arasında, olumsuz yönde yüksek düzeyde bir ilişki tespit edilmiştir. Regresyon analizi sonucuna, antrenör sporcu ilişkisi ve sporcu tükenmişlik algıları arasında, istatistiksel olarak anlamlı

düzeyde bir etki bulunmuştur. Antrenör-sporcu ilişkisi algı düzeyi, sporcu tükenmişlik algısını %60,4 oranında yordamaktadır.

Literatür incelendiğinde bu araştırmanın sonucunu destekleyen ya da araştırma bulgularının aksine sonuçların yer aldığı görülmüştür. Araştırma bulgularının aksine elde edilen sonuçlar ile başlanırsa; Kayabaşı'nın (2023) araştırmasında sporcu tükenmişliği kavramının karşıt durumu olan zihinsel dayanıklılık düzeyleri ile antrenör-sporcu ilişkisi arasında hiçbir etki görülmemiştir. Kablan Yıldırım (2022) araştırmasında sporcu antrenör ilişkisinin zihinsel dayanıklılık algısı üzerinde bir etkisi olmadığını ancak antrenör davranışlarından teknik beceri ve olumlu davranış becerisinin antrenör ve sporcu ilişkisini olumlu bir şekilde geliştirdiğini ifade etmiştir. Kaygusuz (2022) voleybolcuların zihinsel dayanıklılık düzeyi konusunda antrenör davranışının etkisini incelemiştir. Sonuç olarak zihinsel dayanıklılık ve antrenör davranışı arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunamamıştır. Ölçeklerin birbirine etkisi yönünden ters korelasyon ile gerçekleştirilen bu çalışma da zihinsel dayanıklılık ve tükenmişlik kavramlarının ters yönlü benzerliği göz önünde bulundurulduğunda çalışmamızı desteklememektedir.

Arıbaş'ın (2022) hentbolcular üzerinde gerçekleştirdiği çalışmasında sporcu kimliği algısı ile sporcu-antrenör ilişkisi algıları arasında pozitif yönlü düşük seviyede anlamlı düzeyde bir ilişki olduğu görülmüştür. Tükenmişlik algısı yüksek olan sporcular sporcu kimliği oluşturma da zorluk yaşayabilirler. Arıbaş'ın (2022) çalışması bu yönüyle çalışmamızı destekler niteliktedir. Karayel (2022) çalışmasında antrenör-sporcu ilişkisinin takım direncini anlamlı ve olumlu bir yönde artırdığını tespit etmiştir. Takım direnci tükenmişlik algısı ters orantılı olduğu için Karayel'in (2022) çalışması da çalışmamızı destekler niteliktedir. Nitekim takım direnci artıyorsa tükenmişlik olgusundan bahsedilemez. Bıçkın Çetiner'in (2021) taekwondo sporcuları üzerinde gerçekleştirdiği çalışmasında zihinsel dayanıklılık seviyesinin temel psikolojik ihtiyaçlar değişkeni ile incelendiğinde antrenör ve sporcu ilişkisini etkilediğini belirlemiştir. Çalışmamıza göre ters korelasyon ilişkisi ile gerçekleştirilmiş olsa da Bıçkın Çetiner'in (2021) çalışması zihinsel dayanıklılık ile antrenör sporcu ilişkisini ortaya koymaktadır. Zihinsel dayanıklılık algısı yüksek olan bireylerin tükenmişlik algıları düşük olması beklenir. Bu yönüyle bakıldığında Bıçkın Çetiner'in (2021) çalışması da bu çalışmayı desteklemektedir. Yıldız (2021), çalışmasında antrenör ve sporcu ilişkisinin atletik zihinsel enerji düzeyini olumlu yönde etkilediğini ve duygusal zekâ algısı ile atletik zihinsel enerji algısı arasında aracılık görevi üstlendiğini bulmuştur. Atletik zihinsel enerji algısı yüksek olan

bireylerin tükenmişlik algılarının düşük olması beklenir. Dolayısıyla antrenör ve sporcu ilişkisinin düzeyi, atletik zihinsel enerji düzeyini olumlu etkiliyor ise tükenmişlik algısını düşürmesi doğaldır. Bu nedenle Yıldız'ın (2021) çalışması, çalışmamızı desteklemektedir. Demirci (2020) altyapı sporcuları üzerinde gerçekleştirdiği araştırmasında antrenör ve sporcu ilişki düzeyinin ahlaki karar alma algılarını ve saldırganlık düzeyini etkilediğini ifade etmiştir. Tükenmişlik algısı yüksek olan bireylerin ahlaki karar alma konusunda zorluk yaşayacağı, saldırganlık konusunda her ne kadar çekimserlik yaşasa da yatkinlık gösterebileceği unutulmamalıdır. Bu yönüyle bakıldığında ise Demirci (2020) araştırması çalışmamızı destekler nitelikte olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Antrenör ve sporcu ilişkisinin başarı düzeyi yükseldikçe, ahlaki standart davranışları artmaktadır (Peláez ve ark., 2013). Bir başka çalışmada antrenör-sporcu ilişkisi başarılı olan sporcular da anti sosyal davranışlar nadir görülürken, olumlu sosyal davranışların daha sık görüldüğü belirlenmiştir (Rutten ve ark., 2007). Cairney ve arkadaşları (2018) da başarılı bir antrenör sporcu ilişkisinin olumlu sosyal davranışlar başta olmak üzere birçok pozitif etkisi olduğundan bahsetmiştir. Gönen'in (2019) araştırmasında ise olumlu ve başarılı antrenör-sporcu ilişkisi saldırganlık ve durumluk kaygı düzeyini olumsuz yönde etkilerken, anlamlı ve orta düzeyde, bir ilişkiden söz edilmiş, öznel iyi oluş ve sakinlik düzeyini pozitif yönde, orta düzeyde, anlamlı bir ilişki ile etkilediği ifade edilmiştir. Gönen'in (2019) araştırmasında ayrıca olumlu antrenör-sporcu ilişkisinin, sporcuların öznel iyi oluş, öfke, durumluk kaygı durumlarının anlamlı bir yordayıcısı olduğu tespit edilmiştir.

Özellikle sakinlik ve öznel iyi oluş algıları tükenmişlik algısının karşıtı olması, antrenör-sporcu ilişkisinin sakinlik ve öznel iyi oluşa olumlu etki etmesi tükenmişlik algısı ile ters orantılı olacağını gösterir. Bu durum da Gönen'in (2019) araştırmasının sonuçlarının çalışmamızı desteklediği sonucuna ulaşılır. Ağduman'ın (2018) araştırmasında da antrenör sporcu ilişkisinin kış oyunlarında motivasyona olumlu yönde etki ettiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Motivasyon kavramı tükenmişlik kavramının tam zıt duygu durumudur. Antrenör-sporcu ilişkisi kış sporlarında motivasyonu artıran bir unsur olarak belirlenmesi tükenmişlik algısını düşüreceğinin habercisidir. Böylelikle Ağduman'ın (2018) çalışması da araştırmamızı desteklediği ifadeleri kurulabilir.

Araştırmanın sonucuna göre antrenör ve sporcu ilişkisi algısının yüksek olması sporcular üzerinde tükenmişlik algısını düşürmektedir. Böylelikle H^0 hipotezi reddedilmiş, H^1 hipotezi kabul edilmiştir. Literatür incelendiğinde her ne kadar bu çalışma ile uyumsuz sonuçlar

bulunsa da genel olarak araştırmamızı destekler nitelikte sonuçların fazla olduğu görülmektedir. Sonuç olarak; antrenör-sporcu ilişkisinin sporcu tükenmişlik algısını düşürmektedir. Antrenör ve sporculara iletişim eğitimi verilmesi bu durumu daha da pozitif düzeye çıkaracaktır.

neriler

Sosyolojik açıdan bakıldığında iletişim altın anahtar gibidir. Antrenör ve sporcular arasında sağlıklı iletişimi yaygınlaştırma çalışmaları yapılabilir. Çeşitli branşlarda ve deneyim yılları dikkate alınarak literatüre bu alanda katkıda bulunulabilir. Antrenör ve sporcular arasında iletişimin tüm psikolojik bulgulara etkisi incelenebilir. Bulgularına göre iyileştirme çalışmaları yapılabilir.

Kaynakça

- Ağduman, F. (2018). *Antrenör sporcu ilişkisi ve kişilik özelliklerinin kiş sporlarında motivasyona etkisi*. (Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü, Erzurum
- Alper, Y. (1998). *Voleybolda antrenör-sporcu ilişkisi ve voleybolcuların müsabaka öncesi kaygı düzeyleri*. (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Altıntaş, A., Kazak etinkalp, Z. ve Aşçı, H. (2012). Antrenör-sporcu ilişkisinin değerlendirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik alışması. *Spor Bilimleri Dergisi Hacettepe Journal of Sport Sciences*, 23 (3), 119–128.
- Altıntaş, A., Kelecek, S. ve Aşçı, F. H. (2013). Elit sporcularda durumsal güdülenme ve optimal performans duygu durumu arasındaki ilişki. *Pamukkale Journal of Sport Sciences*, 4(4).
- Arıbaş, S. (2022). *Hentbolcularda sporcu kimliğinin oluşmasında antrenör-sporcu ilişkisinin etkisinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aksaray.
- Bıkın etiner, H. (2021). *Taekwondo sporcularının sporda zihinsel dayanıklılık düzeyinin antrenör-sporcu ilişkisine olan etkisinde temel psikolojik ihtiyaçların aracılık rolü*.

(Yüksek Lisans Tezi). Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Bicalho C. C. F. ve Costa V. T. (2018). Burnout in elite athletes: A systematic review. *Cuad Psicol del Deport*, 18(1): 89–102.

Büyükbaşmacı, Y. E. (2023). *Uygulamalı egzersiz ve spor psikolojisi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Cairney, J., Clark, H. J., Kwan, M. Y., Bruner, M. ve Tamminen, K. (2018). Measuring sport experiences in children and youth to better understand the impact of sport on health and positive youth development: designing a brief measure for population health surveys. *BMC Public Health*, 18(1), 446.

Chen L. H. ve Kee Y. H. (2008). Gratitude and adolescent athletes' well-being. *Soc Indic Res*, 89, (2): 361–73.

Cox, R. H. (2007). Sport psychology: Concepts and applications (Eds). *McGraw-Hill Higher Education*. 430.

Cremades, J. G., Wated, G. ve Wiggins, M. S. (2011). Multiplicative measurements of a trait anxiety scale as predictors of burnout. *Measurement in Physical Education and Exercise Science*, 15(3), 220-233.

Çalışkan, G. (2001). *Liderlik açısından antrenör davranışlarının sporcu performansı üzerine etkisinin değerlendirilmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.

Demirci, S. (2020). *14-17 yaş arası sporcularda antrenör-sporcu ilişkisi kalitesinin ahlaki karar alma ve saldırgan davranışları belirlemedeki rolü*. (Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Dinçer, U. (2020). Spor Bilimlerinde Öğrenim Gören Lisans Öğrencilerinin Macera Davranışı Arama ve Akademik Başarılarının İncelenmesi. *International Journal of Mountaineering and Climbing*, 2020, 3(2), 53-63.

George, D. ve Mallery, M. (2010). SPSS for windows step by step: a simple guide and reference, 17.0 update (10a ed.) Pearson.

- Gönen, M. (2019). *Antrenör-sporcu ilişkisinin sporcuların durumluk kaygı, öfke ve öznel iyi oluş düzeylerine etkisi: taekwondo ve korumalı futbol örneği*. (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Güzel, İ. İ. (2008). *Amatör sporcuların antrenörlerinden beklentileri üzerine bir araştırma*. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Hanin Y. L. (2012). Emotions in sport: current issues and perspectives. *In: Handbook of Sport Psycholog*, 31-58.
- Henschen, K. P. Horvat, M. ve Roswal, G. (1992). Psychological profiles of the United States wheelchair basketball team. *IJSP*, 23(2): 128-137.
- Jowett, S. ve Cockerill, I. M. (2003). Olympic medallists' perspective of the athlete coach relationship. *Psychology of Sport and Exercise*, 4(4), 313-331.
- Jowett, S. ve Ntoumanis, N. (2004). The coach–athlete relationship questionnaire (CART-Q): Development and initial validation. *Scandinavian Journal of Medicine and Science in Sports*, 14 (4), 245-257.
- Kablan Yıldırım, N. (2022). *Sporcular tarafından algılanan antrenör davranışlarının ve antrenör sporcu ilişkisinin zihinsel dayanıklılık üzerindeki etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
- Karayel, E. (2022). *Antrenör – sporcu ilişkisinin takım direnci üzerine etkisinde dönüşümcü liderliğin rolü (profesyonel futbolcular üzerine bir uygulama)*. (Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü. Çanakkale.
- Kayabaşı, A. (2023). *Bireysel sporcularda optimal performans duygu durumu ile zihinsel dayanıklılık arasındaki ilişkide antrenör sporcu ilişkisinin aracı rolü (Tr 63 bölgesinde bir uygulama)*. (Doktora Tezi). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Kahramanmaraş.
- Kaygusuz T. (2022). *Profesyonel voleybolcularda antrenör davranışlarının sporcuların zihinsel dayanıklılıkları üzerindeki etkisinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi), Gedik Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kelecek, S., Kara, F. M. Kazak Çetinkalp, Z. ve Aşçı, F. H. (2016). Sporcu tükenmişlik ölçeği'nin Türkçe uyarlaması. *Hacettepe Journal of Sport Sciences*, 27 (4), 149–161.

- Madigan, D. J., Gustafsson, H., Smith, A., Raedeke, T. ve Hill, A.P. (2018). The bases expert statement on burnout in sport. *British Association of Sport and Exercise Sciences*, (68), 6-7.
- Peláez, S., Aulls, M. W., Rossi, A. ve Bacon, S. L. (2013). The coach as a contributor to the socio-moral context: A literature review. *Psychology Research*, 3(3), 113-128.
- Raedeke, T. D. ve Smith, A. L. (2001). Development and preliminary validation of an athlete burnout measure. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 23, 281–306.
- Raedeke, T. D. ve Smith, A. L. (2004). Coping resources and athlete burnout: An examination of stress mediated and moderation hypotheses. *J Sport Exerc Psychol*, 26(4).
- Rutten, E. A., Stams, G. J. J., Biesta, G. J., Schuengel, C., Dirks, E. ve Hoeksma, J. B. (2007). The contribution of organized youth sport to antisocial and prosocial behavior in adolescent athletes. *Journal of Youth And Adolescence*, 36 (3), 255-264.
- Weinberg, R. S. ve Gould, D. (2015). Spor ve egzersiz psikolojisinin temelleri. *Nobel Akademik Yayıncılık*.
- Yıldız, A. B. (2021). *Futbolcularda duygusal zekânın atletik zihinsel enerjiye etkisinde antrenör – sporcu ilişkisinin aracılık rolü*. (Doktora Tezi). Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.